

จริยธรรมการสื่อสารทางการเมือง POLITICAL COMMUNICATION ETHICS

ภาสกร ดอกจันทร์

Phasakorn Dokchan

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Pibulsongkram Rajabhat University

Author Corresponding E-mail: phat.mbu@gmail.com

ได้รับบทความ : 10-02-2568

แก้ไขบทความ : 26-02-2568

ตอบรับบทความ : 28-02-2568

Received : 10-02-2025

Revised : 26-02-2025

Accepted : 28-02-2025

บทคัดย่อ : การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทศนะและความคิดเห็น ประสบการณ์ทางการเมืองระหว่างบุคคล การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการถ่ายทอดและการแพร่ของข่าวสารทางการเมืองอันเกี่ยวกับการเมืองระหว่างผู้มีตำแหน่งทางการเมืองกับประชาชน แนวทางปฏิบัติที่ส่งเสริมจริยธรรมการสื่อสารทางการเมือง คือ 1) การใช้วาทกรรมที่สร้างสรรค์ การสื่อสารควรเป็นไปเพื่อการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ไม่ใช่จากสร้างวาทกรรมเกลียดชัง 2) การให้ข้อมูลที่รอบด้าน สื่อและนักการเมืองควรนำเสนอข้อมูลจากหลายแง่มุม เพื่อให้ประชาชนได้รับมุมมองที่หลากหลาย 3) การตรวจสอบข้อเท็จจริง ควรมีการตรวจสอบข้อมูลก่อนเผยแพร่ เพื่อลดปัญหาข่าวลวงและการบิดเบือนข้อเท็จจริง 4) การเคารพสิทธิของผู้อื่น หลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของบุคคลหรือการเผยแพร่ข้อมูลที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการเมือง, จริยธรรม, สิทธิของผู้อื่น

Abstract: Political communication is a political process that involves the exchange of facts views and opinions Interpersonal political experience. Political communication is the process of conveying and disseminating political information regarding politics between people in political positions and the public. Practices that promote ethics in political communication are: 1) Using creative discourse. Communication should be based on reasonable discussion and exchange of opinions. Do not use words to create hate. 2) Providing comprehensive information. The media and politicians should present information from many perspectives. To allow the public to receive diverse perspectives 3) Fact checking Information should be checked before publishing. To reduce the problem of fake news and distortion of facts. 4)

Respecting the rights of others Avoid violating individual rights or publishing information that may cause damage.

Keywords: Political Communication, Ethics, Rights of Others

1. บทนำ

การสื่อสารในองค์กรถ้าจะให้ดีนั้นต้องมีระดับที่เหมาะสม (Optimal Level) นั้นคือมากเกินไปก็ไม่ได้ และน้อยเกินไปก็ไม่ได้ และที่สำคัญผู้บริหารจะต้องอย่าคิดว่าการสื่อสารจะเป็นยาสารพัดโรค ที่แก้ปัญหาความขัดแย้งภายในองค์กรได้ทุกอย่าง ตามหลักการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนา จากปัญญาตรัสรู้ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดขึ้นในโลกมากกว่า ๒๕๐๐ ปี เหตุที่พระพุทธศาสนามีอายุยืนยาวนานเช่นนี้ เพราะมีปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาคือ การสื่อสาร โดยยึดถือพุทธโอวาทของพระพุทธองค์ที่ว่า

“จรถ ภิกข เว จาริก พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย โลกกานุกมปาย อตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสสุสาน ...” (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย, ๔/๓๒/๒๗) “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเที่ยวไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่คนเป็นจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์ เพื่อ ความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย...” (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย, ๔/๓๒/๔๐)

พุทธโอวาทนี้ถือเป็นกุญแจเปิดประตูสู่การเดินทางเพื่อการสื่อสารเผยแผ่พระพุทธธรรมของพุทธบริษัททั้ง ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา ได้ช่วยกันทำหน้าที่ในการเผยแผ่และสืบทอดพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้เผยแผ่ขยายไปทั่วทุกทิศ สำหรับการสื่อสารตามแนวแห่งพุทธนั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงสอนหลักการสื่อสาร ตามรูปแบบของพระพุทธศาสนา ในหลายประการ ได้แก่ การสื่อสารที่ดีและไม่ดี ทรงสอนเรื่องการพูดไว้ในหลักสัมมาวาจาหรือ วาจาชอบหรือเจรจาชอบ (Right Speech) ซึ่งเป็นศีลธรรมสำหรับบุคคลทั่วไป

ดังนั้น การสื่อสารการเมืองเชิงพุทธกล่าวคือการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้ในการสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในระบบการเมืองการปกครองในปัจจุบัน เพราะหากมีการสื่อสารที่ดีย่อมสามารถสร้างคุณประโยชน์หลายอย่างให้กับสังคม เช่น การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ที่รัฐบาลมุ่งหวังจะให้เกิดในสังคมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้นแนวทางที่หลากหลายทั้งด้านจิตใจ กฎหมาย สังคม วัฒนธรรม และการเมือง

นอกจากนั้นบุคคลหรือองค์กรเคลื่อนไหวต่าง ๆ จำเป็นต้องหาทางดึงความสนใจจากสื่อและมีการนำเสนอประเด็นที่ต้องการเพื่อจะได้รับความสนใจจากประชาชน โดยเฉพาะในกระบวนการ สื่อสารทางการเมืองที่พรรคการเมืองหรือนักการเมืองมีบทบาทเป็นผู้ส่งสารทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองและสื่อมวลชนจึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดขึ้นได้ยาก ดังนั้นในการสื่อสารที่เกิดขึ้น นักการเมือง

จึงมักจะมียุทธศาสตร์เป็นผู้ส่งสารและเป็นแหล่งข่าวสำหรับสื่อมวลชนหรืออาจกล่าวได้ว่าไม่ได้อยู่ในบทบาทใดเนื้อหา ข่าวสาร ที่เกิดขึ้นมักจะเกี่ยวเนื่องกับนักการเมืองเสมอไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม (Berlo, ๑๙๖๐) หรืออาจจะพูดได้ว่าการสื่อสารกับการเมืองเป็นเรื่องที่ต้องควบคู่กันไปแยกกันไม่ออก เปรียบเหมือนด้านที่ต่างกัน ของเหรียญอันเดียวกัน เพราะการเมืองเกิดขึ้นได้เฉพาะในระบบสังคม และระบบสังคมคือการสื่อสารนั่นเอง ด้วยเหตุนี้เองความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทางการเมือง (พรรคการเมืองหรือนักการเมือง) สื่อมวลชน และประชาชนจึงเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่สามารถตัดขาดออกจากกันได้ โดยเฉพาะในประเทศไทยปัจจุบันที่ปัจจัยพื้นฐานอยู่ที่ความเสมอภาค (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, ๒๕๔๑)

2. ความสำคัญของจริยธรรมการสื่อสารทางการเมือง

จริยธรรมการสื่อสาร เป็นหลักการสำคัญของนักวิชาชีพสื่อมวลชน มักจะมีความหมายรวมถึงจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ ได้แก่จิตสำนึก (Conscious) และความรับผิดชอบ(Responsibility) ต่อสังคม การแสดงความรับผิดชอบต่อสื่อมวลชนนั้น นอกจากจะเกิดขึ้นเองโดยจิตสำนึกของสื่อมวลชนแต่ละคนแล้ว ยังเกิดขึ้นจากชุมชนของสื่อมวลชนที่รวมตัวกันเป็นองค์กรวิชาชีพ และกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับจรรยาบรรณ เป็นบรรทัดฐานในความรับผิดชอบต่อสื่อมวลชน และเกิดขึ้นจากบริบทของสังคมวัฒนธรรมที่มีความตื่นตัวในการสอดส่องการทำหน้าที่และการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนด้วย

ความสำคัญของจริยธรรมการสื่อสาร

จริยธรรมการสื่อสารเป็นหลักเกณฑ์ที่ช่วยกำหนดแนวทางในการสื่อสารให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมีความสำคัญในหลายด้าน ดังนี้

1. สร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ

- 1.1 การสื่อสารที่มีจริยธรรมช่วยให้ผู้ส่งสารได้รับความเชื่อถือจากผู้รับสาร (McQuail, 2010)
- 1.2 สื่อมวลชนที่ยึดมั่นในจริยธรรมช่วยสร้างสังคมที่มีข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นกลาง (Christians et al., 2020)

2. ป้องกันการบิดเบือนและข่าวปลอม (Fake News)

- 2.1 การใช้จริยธรรมในการสื่อสารช่วยลดปัญหาการเผยแพร่ข้อมูลเท็จ (สำนักงาน กสทช., 2564)
- 2.2 ส่งเสริมให้ผู้รับสารได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้าน (กรมประชาสัมพันธ์, 2562)

3. เคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้อื่น

- 3.1 หลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เช่น การเผยแพร่ข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต (Pattison, 2001)
- 3.3 ป้องกันการใช้ถ้อยคำหรือเนื้อหาที่เป็นการดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือสร้างความเกลียดชัง (Christians et al., 2020)

4. ส่งเสริมการสื่อสารที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

- 4.1 ช่วยกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ (McQuail, 2010)
- 4.2 สนับสนุนให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้จริง (กรมประชาสัมพันธ์, 2562)

5. ลดความขัดแย้งและความเข้าใจผิด

- 5.1 การสื่อสารที่มีจริยธรรมช่วยลดปัญหาการบิดเบือนความจริงที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง (สำนักงาน กสทช., 2564)
- 5.2 ทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างบุคคลและกลุ่มสังคม (Christians et al., 2020)

6. เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม

- 6.1 ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อสาร เช่น นักข่าว นักประชาสัมพันธ์ หรือบุคคลทั่วไปในโซเชียลมีเดีย ควรตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลที่เผยแพร่ (Pattison, 2001)
- 6.2 ส่งเสริมให้เกิดการใช้สื่ออย่างมีความรับผิดชอบ (กรมประชาสัมพันธ์, 2562)

จริยธรรมการสื่อสารเป็นแนวทางที่ช่วยให้การสื่อสารเป็นไปในทางที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ โดยช่วยส่งเสริมความน่าเชื่อถือ ป้องกันการเผยแพร่ข้อมูลเท็จ เคารพสิทธิของผู้อื่น และสร้างสังคมที่มีคุณภาพ ดังนั้น ทุกคนจึงควรให้ความสำคัญกับจริยธรรมในการสื่อสารเพื่อให้เกิดผลดีต่อสังคมโดยรวม (McQuail, 2010; Christians et al., 2020; สำนักงาน กสทช., 2564)

ความสำคัญของจริยธรรมการสื่อสารทางการเมือง

จริยธรรมการสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการประชาธิปไตย ความมั่นคงทางการเมือง และการมีส่วนร่วมของประชาชน การสื่อสารที่ขาดจริยธรรมอาจนำไปสู่การบิดเบือนข้อมูล สร้างความแตกแยก และบ่อนทำลายความไว้วางใจในสถาบันทางการเมือง ดังนั้นจริยธรรมในการสื่อสารทางการเมืองจึงมีความสำคัญในหลายด้าน ดังนี้

1. สร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบในระบอบประชาธิปไตย

- 1.1 การสื่อสารทางการเมืองที่มีจริยธรรมช่วยให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับนโยบาย การเลือกตั้ง และการดำเนินงานของรัฐบาล (Christians et al., 2020)
- 1.2 ลดปัญหาการบิดเบือนข้อมูลหรือการปกปิดความจริง ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจในสถาบันทางการเมือง (McQuail, 2010)

2. ป้องกันข่าวปลอม (Fake News) และการบิดเบือนข้อมูล (Disinformation)

- 2.1 การเผยแพร่ข่าวปลอมเป็นปัญหาสำคัญในการเมืองยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในช่วงการเลือกตั้ง (Wardle & Derakhshan, 2017)

2.2 จริยธรรมการสื่อสารช่วยให้สื่อ นักการเมือง และประชาชนคัดกรองข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ ลดการแพร่กระจายของข่าวลวงที่อาจสร้างความแตกแยกทางสังคม

3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์

3.1 การสื่อสารที่โปร่งใสและเป็นธรรมช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจทางการเมือง (Dahl, 1989)

3.2 ลดปัญหาการใช้วาจาหรือการสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง

4. ปกป้องสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีของบุคคล

4.1 นักการเมืองและสื่อมวลชนควรเคารพสิทธิของประชาชนในการรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลาง และไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น (Patterson & Wilkins, 2020)

4.2 การใช้วาจาหรือเนื้อหาที่ใส่ร้ายป้ายสีบุคคลอื่นขัดต่อหลักจริยธรรมและอาจนำไปสู่ปัญหาทางกฎหมาย

5. ลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

5.1 การสื่อสารทางการเมืองที่ขาดจริยธรรมอาจนำไปสู่ความแตกแยกและความรุนแรงในสังคม (Bennett & Segerberg, 2013)

5.2 นักการเมืองและสื่อต้องตระหนักถึงผลกระทบของการใช้ถ้อยคำและเนื้อหาที่อาจสร้างความเกลียดชังหรือแบ่งฝักแบ่งฝ่าย

6. สนับสนุนการพัฒนาระบบสื่อสารมวลชนที่มีความรับผิดชอบ

6.1 จริยธรรมการสื่อสารช่วยให้สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็น "สุนัขเฝ้าบ้าน" (Watchdog) อย่างมีประสิทธิภาพ (Schudson, 1998)

6.2 สื่อควรทำหน้าที่ตรวจสอบอำนาจรัฐและให้ข้อมูลที่เที่ยงตรงแก่ประชาชนโดยปราศจากอคติ จริยธรรมการสื่อสารทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมประชาธิปไตย ความโปร่งใส และความสมานฉันท์ในสังคม หากนักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชนมีจริยธรรมในการสื่อสาร จะช่วยลดปัญหาการบิดเบือนข้อมูล ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สร้างสรรค์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองและสังคมที่ยั่งยืน

3. มาตรฐานจริยธรรมของการสื่อสารทางการเมือง

มาตรฐาน จริยธรรมที่ใช้กำกับการสื่อสารทางการเมืองที่สำคัญมี ๓ กลุ่มบุคคล คือ (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ , ๒๖-๒๗)

๑) มาตรฐานจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้รับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙ ให้เป็นผู้รับผิดชอบการจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลในหน่วยงานภาครัฐกับองค์กรกลางการบริหารงานบุคคลประเภทต่าง ๆ ภายใต้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๙ ได้บัญญัติไว้ จึงนำมากำหนดค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมขึ้น เรียกว่า “หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” อันประกอบด้วย ๔ หลักการสำคัญ และ ๑๐ หลักการย่อย โดยเฉพาะในข้อ ๔ ความรับผิดชอบทางการบริหาร ประกอบด้วย ข้อ ๔.๑ คุณธรรม/จริยธรรม หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย ๘ ประการ (I AM READY) ได้แก่

- I – Integrity ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
- A – Activeness ทำงานเชิงรุก คิดบวก และมีจิตบริการ
- M – Morality มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม
- R – Responsiveness คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง
- E – Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ
- A – Accountability ตรวจสอบได้
- D – Democracy ยึดมั่นหลักประชาธิปไตย
- Y – Yield มุ่งผลสัมฤทธิ์

จากหลักการดังกล่าว หน่วยงานของรัฐได้นำแนวทางดังกล่าวมากำหนดและจัดทำเป็นประมวลจริยธรรมเพื่อใช้ในองค์กรภาครัฐ เป็นต้นว่า ประมวลจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ประมวลจริยธรรมของข้าราชการรัฐสภา ประมวลจริยธรรมของข้าราชการศาลรัฐธรรมนูญ ประมวลจริยธรรมของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ประมวลจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ ประมวลจริยธรรมของข้าราชการฝ่ายอัยการ ประมวลจริยธรรมของข้าราชการฝ่ายปกครองของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานครของข้าราชการศาลยุติธรรม ของข้าราชการส่วนท้องถิ่น และข้าราชการทหาร ประมวลจริยธรรมขององค์กรภาครัฐเหล่านี้ได้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรมของการกำกับการสื่อสารทางการเมืองในภาครัฐไทย

๒) มาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชน

ในฐานะที่สื่อมวลชนเป็นผู้คอยตรวจตราการดำเนินงานของรัฐ และในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและการวิพากษ์วิจารณ์สู่การรับรู้ของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมทางการ

เมืองของประชาชน เมื่อการดำเนินการใด ๆ ของสื่อมวลชนภายใต้บทบาทหน้าที่นี้อาจเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบเป็นวงกว้างต่อสังคมได้ เพื่อให้การดำเนินการภายใต้บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนอยู่ภายใต้กรอบเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนด จึงเป็นที่มาของการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับชนิดของสื่อ นั้น ๆ ภายใต้หลักการกำกับดูแลตนเอง โดยใช้มาตรฐานจรรยาบรรณเป็นเครื่องมือ โดยมีระบบการรับเรื่องร้องเรียน และการตรวจสอบเนื้อหาสื่อที่เผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ และมีกระบวนการส่งเสริมการใช้จรรยาบรรณที่มีจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นต้นว่าจริยธรรมวิชาชีพของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าว วิทยุ และโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าว วิทยุ และโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๓ จริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพข่าว และแนวปฏิบัติในการนำเสนอข่าว และภาพข่าวของสมาชิกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่กำหนดให้สมาชิกพึงยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าว วิทยุ และโทรทัศน์ไทยโดยเคร่งครัด ประมวลจริยธรรมของสื่อแขนงต่าง ๆ เหล่านี้ได้เข้ากำกับการสื่อสารทางการเมืองไทยตลอดมา

๓) มาตรฐานจริยธรรมของประชาชน

จริยธรรมของการกำกับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน มีความหมายถึงประชาชนที่มีการรวมกลุ่มกันเป็นองค์การทางสังคมต่าง ๆ เช่น สมาคม สหกรณ์ สันนิบาต หรือในชื่ออื่น ๆ องค์การทางสังคมเหล่านี้ต่างได้มีการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมที่เหมาะสมกับองค์กรนั้น ๆ ไว้เป็นการเฉพาะ เป็นต้นว่าจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ของบริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นสมาชิกของสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย หรือจรรยาบรรณธนาคารของสมาคมธนาคารไทย มาตรฐานทางจรรยาบรรณเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการกำกับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนที่มีการรวมเป็นกลุ่มบุคคล ส่วนปัจเจกชนทั่วไป ย่อมต้องอยู่ภายใต้มาตรฐานจริยธรรมทางกฎหมาย

๑.๓ มาตรฐานจริยธรรมทางกฎหมายของการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมืองเป็นการสื่อสารภายใต้เสรีภาพทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดการรับรองขอบเขตไว้เป็นกาลเฉพาะ ประกอบกับหลักเกณฑ์ที่ปรากฏในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมืองที่ได้รับรองให้บุคคลทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีทั้งในการแสวงหา การรับและแจกจ่ายความคิดเห็นทุกชนิดโดยไม่คำนึงถึงเขตแดน แต่การแสดงความคิดเห็นทุกรูปแบบต้องมีความรับผิดชอบในการสร้างความเสียหายให้กับบุคคลอื่น จึงได้มีการกำหนดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ในเรื่องการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้แต่กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมือง ก็ไม่ได้รับการรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยปราศจากเงื่อนไข ส่งผลให้การใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมิได้เป็นเสรีภาพที่สมบูรณ์ในทุกประเทศ ดังนั้นการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจะมีขอบเขตมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับเหตุผลความจำเป็น

และเงื่อนไขของแต่ละประเทศที่ได้กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ขององค์กรนั้นทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการกำกับการสื่อสารทางการเมืองที่มีความอ่อนไหวได้ทั้งหมด จำต้องพิจารณาควบคู่ไปกับ มาตรฐานจริยธรรมทางกฎหมายที่รัฐสภาของแต่ละประเทศได้ตราออกมาด้วย เฉพาะในประเทศไทยมาตรฐานจริยธรรมทางกฎหมายสามารถศึกษาได้จากพระราชบัญญัติ ดังนี้

- ๑) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐
- ๒) พระราชบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๓) พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๗๕
- ๔) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๕) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘
- ๖) ประมวลกฎหมายอาญา
- ๗) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การกำกับการสื่อสารทางการเมืองทั้งในภาวะปกติและในวิกฤตการณ์ทางการเมือง นอกจากจะใช้กำกับด้วยมาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ยังสามารถใช้กำกับด้วยมาตรฐานจริยธรรมทางกฎหมาย ยิ่งบ้านเมืองตกอยู่ในภาวะวิกฤตการณ์ทางการเมือง การพลวัตทางการเมืองไม่อาจจะดำเนินไปอย่างปกติสุข ยิ่งจำเป็นต้องกำกับการสื่อสารทางการเมือง ด้วยมาตรฐานจริยธรรมทางกฎหมาย ที่มีมาตรการแบบเบา ๆ ไปจนถึงขั้นแบบเข้มงวดกวดขัน เพื่อให้ระบบการเมืองเข้าสู่ดุลยภาพโดยพลัน (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, ๒๘)

4. สรุป

การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงทัศนคติและความคิดเห็น ประสบการณ์ทางการเมืองระหว่างบุคคล กล่าวได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการถ่ายทอด และการแพร่ของข่าวสารทางการเมือง อันเกี่ยวกับการเมืองระหว่างผู้มีตำแหน่งทางการเมืองกับประชาชน หรือระหว่างนักการเมืองกับสถาบันทางการเมืองที่ครอบคลุมการสื่อสารในทุกกิจกรรมของมนุษย์ทางสังคมและการเมือง รวมทั้งเป็นการจัดระเบียบทางสังคม เพื่อให้คนในสังคมเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมการเมือง

ส่วนพุทธวิธีสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กระบวนการสื่อสารที่ใช้หลักการทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้เพื่อจรรโลงสังคมให้เกิดสันติสุข ประกอบด้วย การพิจารณาใคร่ครวญข้อมูลก่อนสื่อสาร การสื่อสารด้วยสติและกุศลเจตนา เป็นการสื่อสารโดยใช้ข้อมูลที่เป็นจริงไม่มุ่งทำร้ายผู้อื่น

การสื่อสารมีหน้าที่ที่สำคัญ คือ ถูกใช้เพื่อส่งเสริมความรู้สึกเป็นชาติเดียวกัน เสมือนเป็นเสียงสะท้อนของประชาชนต่อของแผนพัฒนาแห่งชาติในการช่วยสอนทักษะที่จำเป็นแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการ

พัฒนาประเทศ เพื่อการขยายตลาดอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยประชาชนในการเตรียมตัวเพื่อรับบทบาทใหม่ในการพัฒนาประเทศ และเพื่อเตรียมประชาชนในการรับบทบาทในฐานะส่วนหนึ่งของชาติที่ต้องแข่งขันกับชาติอื่น ๆ นั้นเอง

5. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จริยธรรมการสื่อสารทางการเมืองช่วยให้เราเข้าใจถึงหลักการและแนวทางในการสื่อสารที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อสังคมการเมือง โดยสามารถสรุปองค์ความรู้หลักที่ได้จากจริยธรรมการสื่อสารทางการเมืองได้ดังนี้

1. หลักการพื้นฐานของจริยธรรมการสื่อสารทางการเมือง

1.1 ความจริงและความถูกต้อง (Truth & Accuracy) การสื่อสารทางการเมืองต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง หลีกเลี่ยงการบิดเบือนความจริงหรือให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด

1.2 ความเป็นกลางและเป็นธรรม (Fairness & Objectivity) สื่อมวลชนและนักการเมืองควรนำเสนอข้อมูลโดยไม่ลำเอียงหรือเลือกข้าง เพื่อให้ประชาชนสามารถตัดสินใจทางการเมืองได้อย่างอิสระ

1.3 ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ (Transparency & Accountability): นักการเมืองและสื่อควรมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตน รวมถึงเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะอย่างตรงไปตรงมา

1.4 การเคารพสิทธิมนุษยชน (Respect for Human Rights): การสื่อสารทางการเมืองต้องไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น เช่น การกล่าวหาโดยไม่มีหลักฐาน หรือการใช้วาจาที่สร้างความเกลียดชัง

2. ผลกระทบของการสื่อสารทางการเมืองต่อสังคม

2.1 ส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สื่อสารทางการเมืองที่มีจริยธรรมช่วยให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้าน ทำให้สามารถตัดสินใจเลือกผู้นำหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม

หากการสื่อสารทางการเมืองดำเนินไปอย่างสร้างสรรค์ จะช่วยลดความขัดแย้ง ลดการใช้วาจาสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) และเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

2.3 ป้องกันการเผยแพร่ข่าวปลอมและการบิดเบือนข้อมูล

ข่าวปลอม (Fake News) และข้อมูลที่เท็จเป็นภัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประชาธิปไตย การยึดมั่นในจริยธรรมช่วยให้ประชาชนและสื่อสามารถตรวจสอบและกลั่นกรองข้อมูลได้ดีขึ้น

3. บทบาทของสื่อมวลชนและนักการเมืองในจริยธรรมการสื่อสาร

3.1 สื่อมวลชน (Journalists & Media Organizations)

-ทำหน้าที่เป็น "สุนัขเฝ้าบ้าน" (Watchdog) เพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและ
นักการเมือง

-รายงานข่าวโดยคำนึงถึงข้อเท็จจริง ไม่สร้างความตื่นตระหนกหรือปลุกปั่นความขัดแย้ง

3.2 นักการเมืองและพรรคการเมือง

-สื่อสารกับประชาชนโดยใช้ข้อมูลที่เป็นความจริง ไม่กล่าวหาหรือโจมตีฝ่ายตรงข้ามโดย
ปราศจากหลักฐาน

-นำเสนอแนวคิดและนโยบายโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

3.3 ประชาชนและผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

-ควรมีวิจารณญาณในการรับข้อมูลข่าวสาร ตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลก่อน
เผยแพร่

-หลีกเลี่ยงการใช้อัตลักษณ์หรือสนับสนุนข่าวปลอมที่อาจสร้างความขัดแย้งในสังคม

4. แนวทางปฏิบัติที่ส่งเสริมจริยธรรมการสื่อสารทางการเมือง

4.1 การใช้วาทกรรมที่สร้างสรรค์ (Constructive Discourse): การสื่อสารควรเป็นไปเพื่อการ
อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ไม่ใช้วาจาสร้างความเกลียดชัง

4.2 การให้ข้อมูลที่รอบด้าน (Balanced Reporting): สื่อและนักการเมืองควรนำเสนอข้อมูลจาก
หลายแง่มุม เพื่อให้ประชาชนได้รับมุมมองที่หลากหลาย

4.3 การตรวจสอบข้อเท็จจริง (Fact-Checking): ควรมีการตรวจสอบข้อมูลก่อนเผยแพร่ เพื่อลด
ปัญหาข่าวลวงและการบิดเบือนข้อเท็จจริง

4.4 การเคารพสิทธิของผู้อื่น (Respect for Others' Rights): หลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของบุคคล
หรือการเผยแพร่ข้อมูลที่สามารถก่อให้เกิดความเสียหาย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (2562). *แนวทางการสื่อสารที่มีจริยธรรมสำหรับนักสื่อสารยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักประชาสัมพันธ์.
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. *วรรณกรรมการเมือง*. กรุงเทพมหานคร : กราฟิเคอาร์ท, ๒๕๖๒.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.). (2564). *จริยธรรมของสื่อมวลชนและแนวทางกำกับดูแลสื่อ*.
- McQuail, D. (2010). *McQuail's Mass Communication Theory* (6th ed.). Sage Publications.
- Christians, C. G., Fackler, M., Richardson, K. B., Kreshel, P. J., & Woods, R. H. (2020). *Media Ethics: Cases and Moral Reasoning* (11th ed.). Routledge.
- Pattison, S. (2001). *Ethics: A Guide for the Perplexed*. Continuum.
- Bennett, W. L., & Segerberg, A. (2013). *The Logic of Connective Action: Digital Media and the Personalization of Contentious Politics*. Cambridge University Press.
- Christians, C. G., Fackler, M., Richardson, K. B., Kreshel, P. J., & Woods, R. H. (2020). *Media Ethics: Cases and Moral Reasoning* (11th ed.). Routledge.
- Dahl, R. A. (1989). *Democracy and Its Critics*. Yale University Press.
- McQuail, D. (2010). *McQuail's Mass Communication Theory* (6th ed.). Sage Publications.
- Patterson, P., & Wilkins, L. (2020). *Media Ethics: Issues and Cases* (9th ed.). Rowman & Littlefield.

- Schudson, M. (1998). *The Good Citizen: A History of American Civic Life*. Harvard University Press.
- Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). *Information Disorder: Toward an Interdisciplinary Framework for Research and Policy Making*. Council of Europe.